

ROVANIEMI

Esitys valtionosuusjärjestelmästä

Tarkastuslautakunta 24.3.2021

Controller

Janne Juotasniemi

Esityksen sisältö

Valtionosuusjärjestelmä

Valtionosuuksien tasausjärjestelmä käytännössä

Kuntavertailut 50 000-70 000 as ja muu lappi

Rovaniemi 2010-2020 ja 2021-2022

Kikyn vaikutus valtionosuuksiin

Koronan vaikutukset valtionosuuksiin

Johtopäätöksiä

Lisätiedot: määräytymusperusteiden lyhennelmä ja termistöä

Valtionosuusjärjestelmä

Valtionosuusjärjestelmä

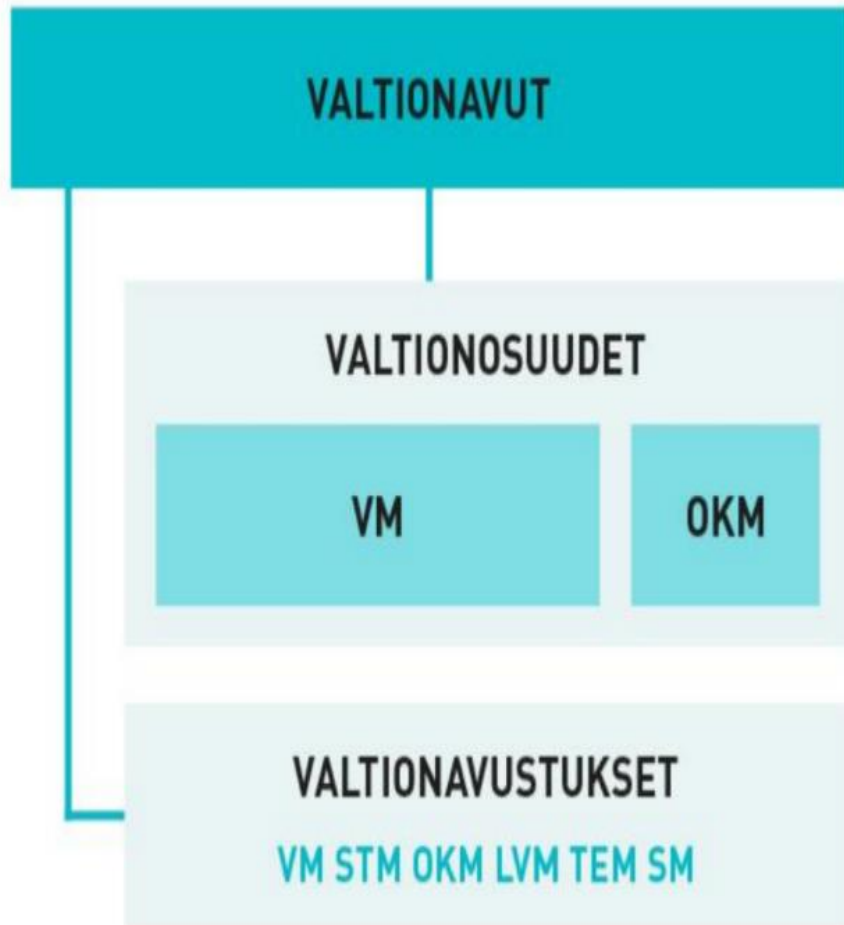
Tarkoittaa valtion ja kuntien väliseen kustannustenjakoon säädettyä tulojentasausjärjestelmää, jonka tarkoituksena on tasata tulopohjassa, kustannusrakenteessa ja palvelutarpeissa olevia kuntien välisiä taloudellisia eroja.

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä että valtion talousarviossa jaetaan rahaa kunnille eri määriä per asukas

Valtionavuksi kutsutaan kaikkia valtiolta kuntiin suuntautuvia rahavirtoja. Valtionavut (12,0 mrd. €) jakautuvat valtionosuuksiin (10,7 mrd. €) ja valtionavustuksiin (1,3 mrd. €).

Valtionosuusjärjestelmä on jakautunut hallinnollisesti kahteen osaan. Valtionosuuksia myöntävät sekä valtiovarainministeriö että opetus- ja kulttuuriministeriö.

Kustannuserojen tasauksen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Toisena valtionosuusjärjestelmän kiinteänä osana kuntien tulopohjaa tasataan kunnan **verotulojen perusteella**, sillä kuntien väliset erot asukaskohtaisissa verotuotoissa ovat huomattavat.

Valtionosuustasausjärjestelmä käytännössä

Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus – mitä tasataan ja miten?

Kuntien tulopohjan eroja tasataan sen perusteella, miten kunnan laskennallisten verotulojen määrä poikkeaa maan keskimääräisestä laskennallisesta verotulosta.

Mikäli laskennallinen verotulo on pienempi kuin tasausraja, kunta saa **tasauslisää**.
Mikäli laskennallinen verotulo on suurempi kuin tasausraja tehdään **tasausvähennys**

Varsinkin pääkaupunkiseudulla tuodaan toistuvasti esille alueen verotulojen siirto muun maan eduksi

Pääkaupunkiseudun (4 kunnan) osuus tasausvähennyksistä on noin -570 milj. euroa eli lähes 90 % koko maan tasausvähennyksistä. Tämä johtuu siitä, että niiden asukaskohtaiset verotulot ovat huomattavasti korkeammat kuin maassa keskimäärin.

Huom! Verotuloja ei siirretä mistään kunnasta toiseen tai muualle maahan. Kunnat saavat täysimääräisesti niille tilitetyt verotulot, tasaus vaikuttaa kuntien saamaan valtionosuuden määrään

**Kuntavertailut 50 000-70 000 as ja
muu lappi**

Kuntavertailut

Vuosi
2019

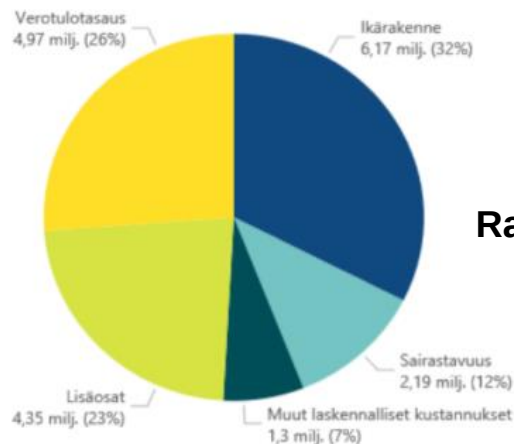
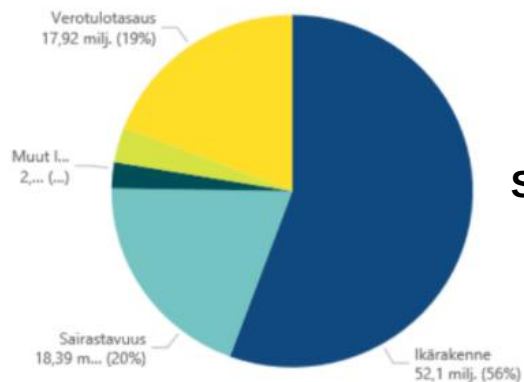
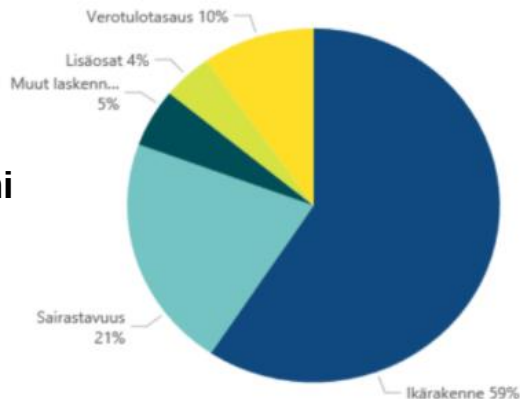
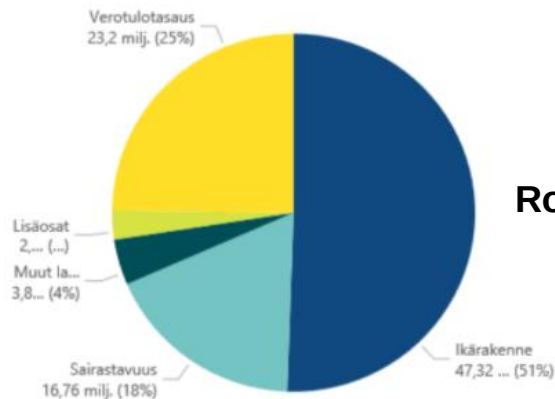
	AS	VM	TASAUS	OKM	YHT	€/asukas
Helsinki	643 272	213 157 470	-340 603 759	19 614 283	232 771 753	362
Tampere	231 853	242 479 471	14 062 627	59 501 001	301 980 472	1 302
Oulu	201 810	285 306 932	38 159 857	-6 228 023	279 078 909	1 383
Joensuu	76 067	147 491 951	39 380 060	-2 220 577	145 271 374	1 910
Lappeenranta	72 909	115 896 227	13 732 181	-6 036 692	109 859 535	1 507
Hämeenlinna	67 662	103 514 907	7 708 278	-12 533 903	90 981 004	1 345
Vaasa	67 392	86 862 080	-444 544	24 788 153	111 650 233	1 657
Seinäjoki	62 676	100 704 320	16 256 695	-2 914 065	97 790 255	1 560
Rovaniemi	62 420	101 416 768	20 928 144	-3 764 588	97 652 180	1 564
Mikkeli	54 261	114 876 509	21 271 199	21 922	114 898 431	2 118
Kotka	53 539	114 056 368	12 677 337	-1 576 245	112 480 123	2 101
Salo	52 984	112 998 369	25 614 528	-2 958 905	110 039 464	2 077
Porvoo	50 159	56 898 221	-6 294 858	-2 590 770	54 307 451	1 083

Muutos 2019-2020
Rovaniemi yht. 29,2 M€

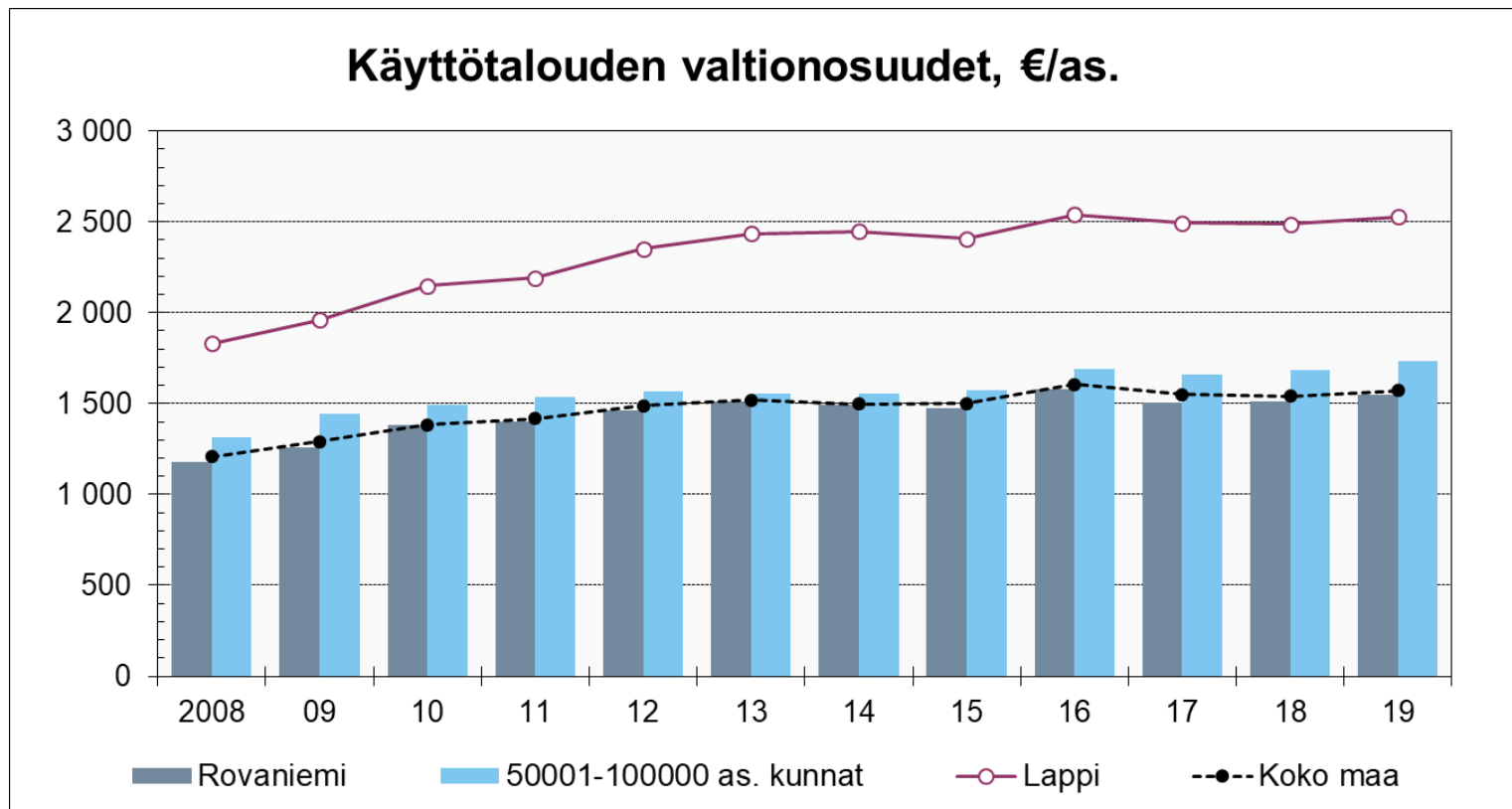
Vuosi
2020

KUNTA	AS	VM	TASAUS	OKM	YHT	€/asukas	Muutos 19->20			YHT
							euroa	€/asukas	Harkinnanvarainen	€/asukas
Helsinki	648 042	450 817 089	-373 644 674	28 741 149	479 558 238	740	246 786 486	378		740
Tampere	235 239	324 228 694	10 571 287	70 339 572	394 568 266	1 677	92 587 794	375		1 677
Oulu	203 567	357 883 844	36 183 438	-3 603 301	354 280 543	1 740	75 201 634	357		1 740
Joensuu	76 551	173 267 117	41 043 787	-1 886 913	171 380 204	2 239	26 108 830	329		2 239
Lappeenranta	72 699	146 528 607	16 777 788	-5 323 183	141 205 424	1 942	31 345 890	436	3 300 000	1 988
Hämeenlinna	67 532	132 456 088	9 330 979	-12 154 118	120 301 970	1 781	29 320 965	275	2 600 000	1 820
Vaasa	67 552	114 569 863	3 591 451	26 386 547	140 956 410	2 087	29 306 178	742		2 087
Seinäjoki	63 288	127 169 238	17 918 916	-2 900 091	124 269 147	1 964	26 478 891	403	2 800 000	2 008
Rovaniemi	62 922	129 244 293	23 200 500	-4 351 100	124 893 193	1 985	27 241 013	420	2 000 000	2 017
Mikkeli	53 818	134 445 932	21 921 432	92 352	134 538 284	2 500	19 639 852	382	2 300 000	2 543
Kotka	52 883	137 028 221	12 577 690	-1 132 829	135 895 392	2 570	23 415 269	469		2 570
Salo	52 321	133 198 304	26 753 592	-2 359 716	130 838 588	2 501	20 799 124	424	1 200 000	2 524
Porvoo	50 262	78 590 235	-9 178 460	-2 116 946	76 473 289	1 521	22 165 838	439		1 521

Tarkastelussa peruspalvelujen valtionosuuden määräytyminen

Kuntavertailut valtionosuudet €/asukas

Valtionosuudet esimerkkikunnissa vuonna 2020

Peruspalvelujen valtionosuudet

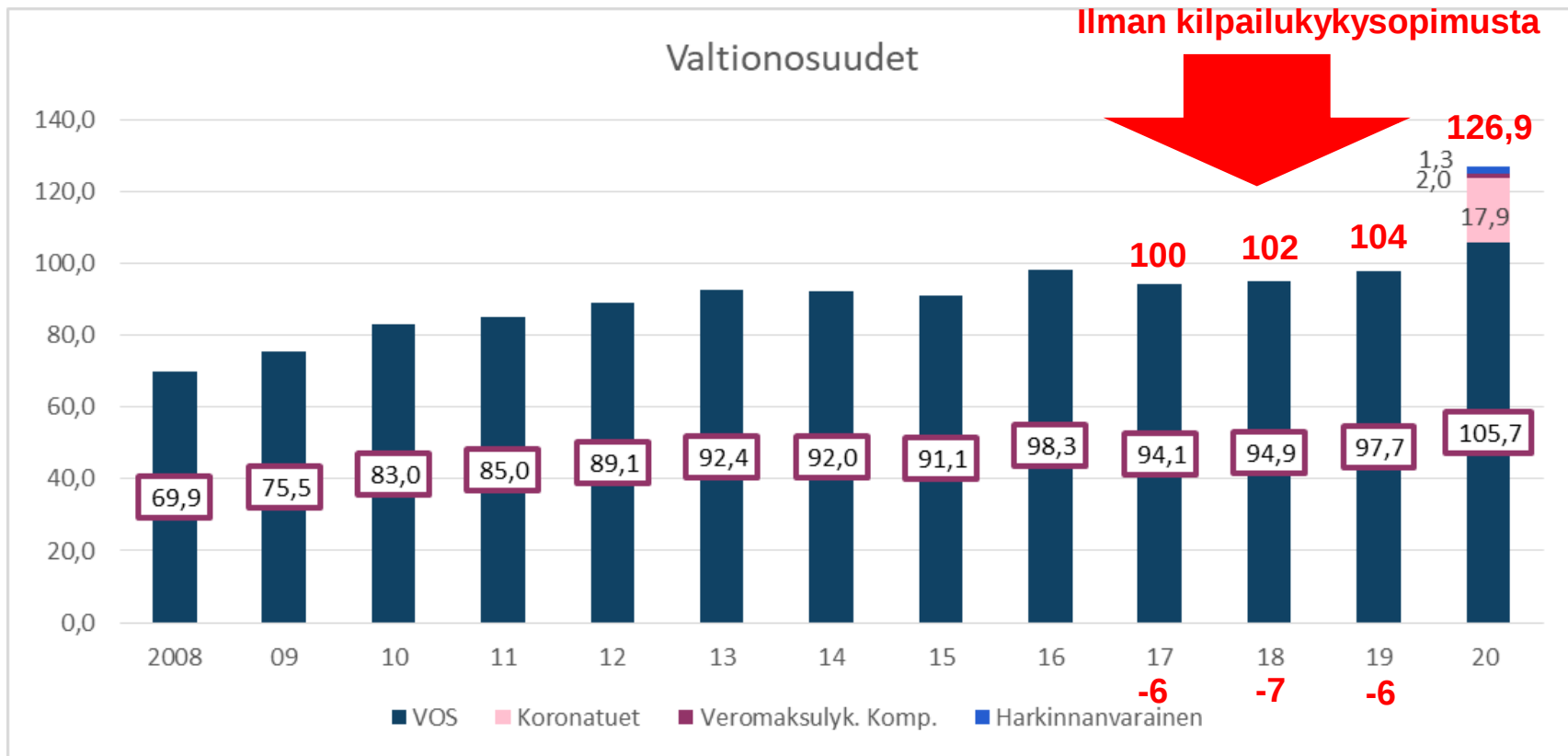
Kunta	Yhteensä	€/as
Rovaniemi	105,8	1 672
Hämeenlinna	101,2	1 498
Seinäjoki	106,6	1 684
Ranua	21,0	5 407
Salla	20,7	5 925

Ranuan ja Sallan valtionosuuksia nostavat

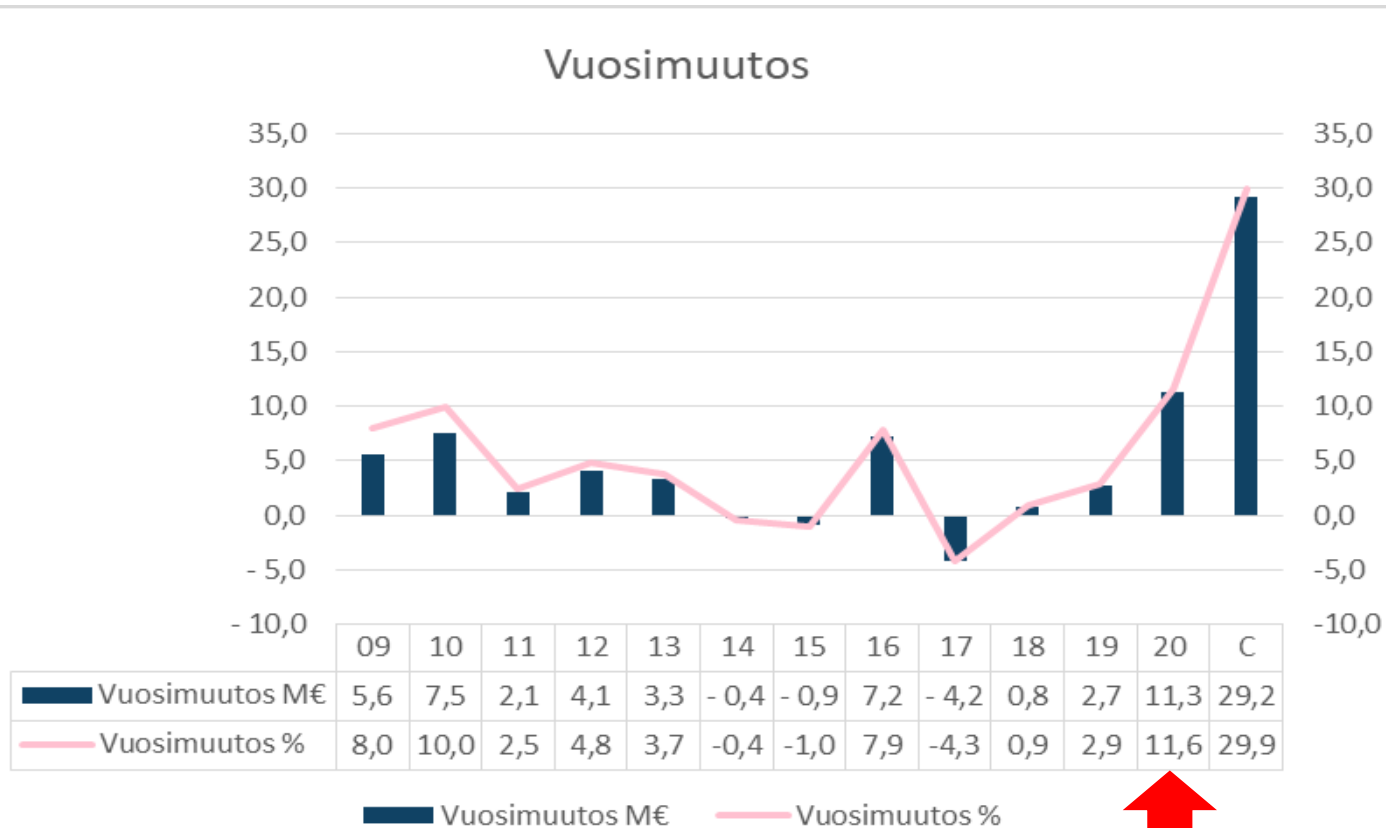
Muut laskennalliset kustannukset kuten asukastiheys ja sairastavuus sekä
Valtionosuuden lisäosat kuten syrjäisyys

Rovaniemi 2010-2020 ja 2021-2022

Rovaniemen valtionosuuksien kehitys 1/3

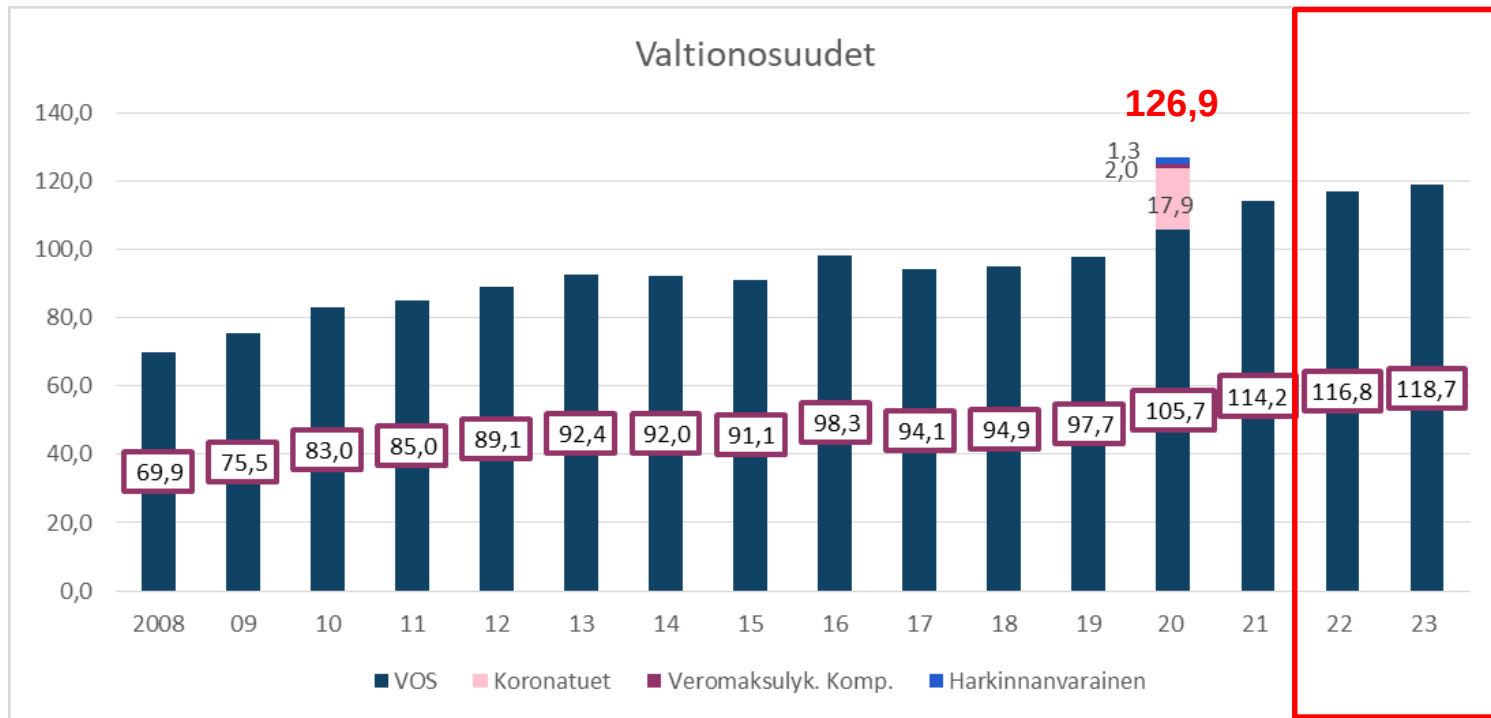
Rovaniemen valtionosuuksien kehitys 2/3

Toteuma ilman koronatukea

Rovaniemen valtionosuuksien kehitys 3/3

Lähde: VM ja väestömuutoslaskenta

Tulevina vuosina vuonna 2020 maksetut verotulomenetysten kompensatio ja koronatuki vaikuttaa valtionosuuksien määrään ja tasokorotukset tulevat olemaan maltillisia.

Johtopäätöksiä

KILPAILUKYKYSOPIMUS JA VALTIONOSUUKSIEN KEHITYS

Kilpailukyky sopimuksen myötä valtionosuuksiin ei tullut korotuksia. Edisti julkisen talouden kilpailukykyä ja vaikutti mm. siihen, että kuntien henkilöstökulujen kasvu oli maltillista ko. aikana. Vaikutti myös siihen, että syntyi ns. palvelutarvevelkaa joka, johti kuntien menojen voimakkaaseen kasvuun vuosina 2018-2019.

HARKINNANVARAINEN VALTIONOSUUS VUONNA 2020

Vaikka talouden tasapainottamistoimenpiteitä ei saatu juurikaan tehtyä vuosina 2018-2020, niin harkinnanvaraisen valtionosuuden saamiseen ko. toimenpiteiden laadinnalla oli suuri merkitys. Voitiin osoittaa, että kunta on omilla toimillaan pyrkinyt laittamaan talouttaan kuntoon.

KORONA

Koronatuet valtionosuuksissa olivat merkittäviä (n. 18 milj. euroa). Ilman ko. erää olisi tehty alijäämäinen tulos vuodelta 2020.

KUNTIEN ISOT ALIJÄÄMÄT VUOSINA 2018-2019

Yhdessä verohallinnon verokorttiuudistuksen kanssa johti siihen, että kuntien verorahoituksen kasvu erittäin maltillista vuosina 2018-2019 (isoja alijäämiä)
Tilittämättä jääneet kunnille kuuluvat verotulot tilitytyivät vuoden 2020 tulokseen (vaikutus n. 9 milj. euroa).

Valtionosuusperusteiden lyhennelmä ja termistöä

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden määräytymisperusteet

Ikärakenne	Sairastavuuskerroin	Muut laskennalliset kustannukset
Ikä 0-5	Diabetes	Työttömyys
Ikä 6	Epilepsia	Kaksikielisyys
Ikä 7-12	Psykoosit	Vieraskielisyys
Ikä 13-15	Reuma	Asukastiheys
Ikä 16-18	Keuhkoastma	Saaristoisuus
Ikä 19-64	Verenpainetaudit	Koulutustausta
Ikä 65-74	Sepelvaltimotauti	
Ikä 75-84	Crohnin tauti	Lisäosat
Ikä 85+	Dementia	• Syrjäisyys
	Syövät	Työpaikkaomavaraisuus
	Neurologiset taudit	Saamelaisten kotiseutualueen lisä
	Sydämen rytmihäiriöt	
	Työkyvyttömyys	(alle 55-vuotiaat)

Termistöä

Valtionavut: Yleistermi rahavirroille valtion ja kuntien tai muiden valtionrahoituksen saajien välillä.

Valtionosuus: Yleiskatteinen ts. saajalleen vapaasti käytettävissä oleva valtionapu.

Valtionavustus: Hakemukseen perustuva ja tiettyyn kustannukseen, toimintoon tai tehtävään kohdistettu korvamerkitty valtionapu, jonka käyttö on rajoitettua ja josta saaja raportoi.

Valtionosuusjärjestelmä: Laskennallinen mekanismi, jolla valtion rahoitus peruspalveluihin ohjataan kuntiin ja jolla tasataan kuntien välisiä eroja kustannuksissa ja tuloissa.

Kustannuserojen taseaus: Toinen valtionosuusjärjestelmän rakenteellinen osa. Ottaa huomioon erilaisilla kertoimilla ja laskentatekijöillä kuntien väliin kustannuseroihin vaikuttavia tekijöitä, kuten väestön määrä, ikärakenne, sairastavuus ja kielisuhde.

Tulopohjan taseaus: Toinen valtionosuusjärjestelmän rakenteellinen osa. Ottaa huomioon kunnan tulopohjassa olevat erot. Tunnetaan myös nimellä verotuloihin perustuva valtionosuuden taseaus.

Valtionosuuspohja: Valtionosuuteen oikeuttavat kustannukset. Laskennallinen kustannus: Teoreettinen kustannus, joka huomioi kustannuksiin vaikuttavat väestötekijät ja tietyt muut kunnan ominaisuudet.

Valtionosuusprosentti: Osuus, jolla valtio osallistuu kuntien järjestämien peruspalvelujen rahoitukseen. Keskimäärin noin 25 %.

KIITOS!